

L'angoixa de moltes famílies musulmanes per no poder repatriar els seus morts

Dm, 19/05/2020 per Sira Kande Diamanka

[Feminisme inclusiu](#)

Aquest escrit té com a objectiu fer conèixer la significació de la mort en context migratori i també les dificultats amb les quals s'estan trobant famílies musulmanes per enterrar els seus morts amb el tancament de fronteres, sense treure de cap manera les dificultats d'altres famílies amb la crisi de la COVID 19.

Porto quasi divuit anys a Catalunya, tinc 3 fills nascuts a Catalunya, estem molt arrelats en aquest país però també estic molt arrelada al país que em va veure néixer (Senegal) malgrat fem més vida aquí que allà. El dia que mori, tant de bo trigui molt, m'agradaria ser enterrada al costat del meu pare i els meus avis. Pel que fa als meus fills, quan siguin grans decidiran ells mateixos el què volen.

Quan encara estava a Senegal vaig constatar que totes les persones de la diàspora que morien eren repatriades per ser enterrades al costat dels seus. En aquella època no entenia la barreja dels sentiments de tristesa i alleujament dels familiars dels difunts. S'escoltaven comentaris com "és molt dura la mort però almenys ha tornat a la terra on ha nascut i on pertany".

Era molt curiosa, li preguntava al meu pare perquè els immigrants que moren a la diàspora -França, Espanya o Estats Units- encara que visquin molts anys allà i tinguin filles/fils, espòs/esposa, pares/mares, germanes/germans, eren repatriats al país d'origen? Per què no són enterrats al lloc on han viscut durant molts anys o han nascut?, si era la legislació dels països d'acollida que no ho permet? Com farien els seus familiars que viuen allà si volen visitar les tombes dels difunts?

Un munt de preguntes que el pare va intentar respondre. Recordo les seves paraules: "Filla meva, potser un dia viatjaràs molt lluny per estudis o per reunir te amb un futur marit però mai oblidis aquestes paraules que t'explicaré, segur que hi ha altres explicacions i raons per a les repatriacions però jo em centraré en la part més comunitària i espiritual de la mort sobretot quan es produeix en context migratori". Cal explicar que el meu pare tenia molts amics i familiars que havien immigrat a França i mantenia aquest vincle mitjançant cartes o quan tronaven de vacances.

Fins que no vaig arribar a Catalunya no vaig tenir en consideració la conversa que vaig tenir amb el pare. Després de viure alguns anys vaig entendre tot el que em deia el meu pare sobre la visió de la mort: la part comunitària i espiritual o religiosa.

La mort d'un migrant, sigui quina sigui la seva confessió religiosa, en un context migratori és una prova de la voluntat d'arrelament de la persona que mor envers la seva comunitat i el seu país d'origen. La majoria dels immigrants que moren són repatriats al país d'origen, hi ha algunes comunitats que fins i tot repatrien els fills que han nascut i estan arrelats aquí. La decisió d'escollir el lloc d'enterrament esdevé comunitari. Es vol demostrar amb la repatriació la fidelitat del difunt amb la família i la comunitat d'origen però també es vol garantir el dret d'enterrar la seva gent segons les seves conviccions religioses o comunitàries.

De vegades quan mor una persona dins de la comunitat s'escolten comentaris com "m'agradaria ser enterrada a la meua terra de naixement i estar a prop dels familiars". Quasi tothom manifesta el desig i la voluntat de mantenir els vincles comunitaris. Els que han immigrat vull dir no els que han nascut aquí potser tenen una altra visió però moltes vegades són els pares i la comunitat qui decideix, però suposo que la situació canviarà.

Recordo una conversa que vaig tenir amb un pacient en pal·liatiu quan treballava com a mediadora sociosanitària. Em deia que "feia més de trenta anys que no anava al seu país perquè la seva vida com a immigrant havia estat complicada i no havia pogut construir res, ni ajudar la seva família". Cada any volia anar a veure la seva mare i els seus germans i fills però no havia pogut. Per això quan morís, volia que l'enterressin al costat del seu pare, d'aquesta manera la seva mare i la seva família entendrien que el fet de no anar a veure'ls durant tots aquells anys no era una traïció, i també tindria les garanties de ser enterrat com mana la seva religió. Aquest sentiment identitari de voler ser inhumat al costat dels seus malgrat estar molts anys sense tornar a veure la seva família conté més dimensions comunitàries que no pas religioses.

Em sento molt orgullosa de pertànyer a aquesta comunitat sobretot quan un dels seus membres té problemes. S'activa la solidaritat i la cohesió entre els seus membres per trobar una solució. Per exemple quan mor una persona musulmana encara que no sigui coneguda per la comunitat perquè simplement no formava part de cap associació o caixes de solidaritat en què es cotitza col·lectivament per a les repatriacions i altres temes, o no té contractat una assegurança privada, llavors tots els membres cotitzen perquè sigui repatriada al país d'origen. Fan tot el possible perquè no sigui enterrat aquí.

Això ens ve a dir que en temps normals les comunitats migrants i, particularment les comunitats musulmanes, acostumem a inhumar els seus difunts al país d'origen però la crisi sanitària ha fet que molts governs hagin prohibit la repatriació de morts durant l'Estat d'Alarma amb el tancament de fronteres.

Davant les dificultats de repatriar, no queda altra que intentar fer valer els drets que atorga la constitució espanyola del 1978, que en el seu article 16 que parla sobre la llibertat religiosa, i també la llei orgànica de llibertat religiosa 7/1980 del 5 de juliol en el seu article 2.1.b garanteix el dret a tota persona a rebre una sepultura digna sense discriminació per motiu religiós.

També tenim la llei 26/1992, del 10 de novembre per la qual s'aprova l'acord de cooperació de l'estat amb la comissió islàmica d'Espanya. S'ha de constatar que tant hi ha hagut esforç per part del govern de reconèixer el dret de llibertat religiosa, com esforç de la comunitat musulmana d'adaptar alguns dels rituals, com enterrar amb fèretre quan normalment es fa directament a terra i amb 7 metres de teixit blanc, o l'orientació del cos del cadàver cap a la meca.

Els municipis tenen competències per garantir el respecte d'aquests drets amb la concessió de parcel·les reservades per als enterraments islàmics i d'altres confessions als cementeris municipals, però avui són moltes les famílies que tenen dificultat per enterrar els seus morts a Catalunya perquè la majoria dels municipis no tenen en compte aquest dret malgrat que tinguin una forta població musulmana.

Penso que quan parlem d'integració s'ha de poder reflectir en tots els àmbits. Per exemple municipis com Salt o Vic, on viu una forta comunitat musulmana, encara no tenen parcel·les per a enterrament islàmic. A dia d'avui, a Catalunya tenim pocs cementeris amb una parcel·la reservada per a musulmans quan hi ha mig milió de musulmans que hi viuen, malgrat les moltes demandes que hi ha hagut per part de moltes entitats islàmiques.

Davant d'aquesta problemàtica de la comunitat musulmana de no poder repatriar els difunts, la Direcció general d'Affers religiosos ha enviat una carta als ajuntaments perquè busquin solucions per enterrar les persones de religió musulmana (i altres confessions religioses), però la realitat està sent molt complicada per a les famílies afectades per tal que se'ls hi respecti aquest dret. També cal assenyalar les dificultats que han tingut les famílies no musulmanes que han perdut familiars en aquesta crisi sanitària.